

Edukacja ekologiczna a architektura krajobrazu

Krzysztof Czajka

Ecological
Education and
Landscape
Architecture

*Świadomość ludzka powstała
zaledwie minutę przed północą
na zegarze geologicznym. Ale
my, jednodniówki, wciąż staramy
się nagiąć odwieczny świat
do naszych celów, nieświadomi
informacji ukrytych w jego
długich dziejach.*
Stephaen Jay Gould

Wyjątkowość tej myśli polega na uświadomieniu człowiekowi, rodzajowi ludzkiemu, że Jego obecność w świecie Natury charakteryzuje, z jednej strony, „chwilowość”, z drugiej zaś niewytłumaczalna „zachłanność” w bezpodstawnym podporządkowywaniu sobie Jej darów. Odwieczna eksploracja Natury, brutalna ingerencja w Jej prawa, determinizm ekonomiczny w imię wszechogarniającego konsumeryzmu, sprawiają, że zaciekleścią „szaleńca” naruszamy fundament naszej egzystencji – życia w symbiozie z Naturą. I tutaj, właśnie, znajduje się ogromna przestrzeń dla działań w obszarze „edukacji ekologicznej”. Edukacji, która jest podstawą tworzenia i rozszerzania możliwości ludzi w rozwiązywaniu problemów związanych z ochroną środowiska oraz trwałym i zrównoważonym rozwojem. Temu między innymi służy Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej, która zobowiązuje samorządy terytorialne do utrzymywania ścisłej współpracy ze szkołami, zapewniając im warunki do prowadzenia edukacji ekologicznej.

Natomiast „Program zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska województwa dolnośląskiego” przewiduje powołanie spójnego organizacyjnie i metodycznie systemu ośrodków edukacji ekologicznej, które będą ze sobą współpracować. Właśnie na szczeblu regionalnym idea „zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska” ma priorytetowe znaczenie. Uwzględnia bowiem lokalne uwarunkowania, możliwości działania, konkretyzuje przedsięwzięcia proekologiczne na szczeblu gmin, powiatów i województw.

Takim programem jest z pewnością „Program edukacji ekologicznej dla Dolnego Śląska”, który ma służyć rozwojowi świadomości ekologicznej jego mieszkańców, racjonalnemu wykorzystaniu bazy służącej powszechnej edukacji ekologicznej, a przede wszystkim ma doprowadzić do wypracowania spójnego systemu międzysektorowej współpracy poprzez ustawiczny dialog społeczny.

Cele określone w w/w programie to między innymi: propagowanie idei zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska, wspieranie edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży na wszystkich szczeblach nauczania, promowanie i wdrażanie do placówek oświatowych regionalnych, krajowych oraz międzynarodowych programów edukacyjnych, wreszcie wspieranie pozarządowych organizacji ekologicznych w podejmowaniu działań na rzecz ochrony środowiska.

Istotne znaczenie dla realizacji w/w idei na poziomie działań Wydziału Edukacji oraz wrocławskich szkół i placówek oświatowych ma program „Szare na zielone” z powodzeniem realizowanym w kilkunastu placówkach prowadzonych przez Samorząd Miasta. Przedmiotem programu jest zazielenianie terenów przy placówkach oświatowych poprzez: nasadzenie drzew, krzewów i roślin okrywowych (w tym np. tworzenie tzw. „zielonych ekranów”, ogrodów tematycznych, nasadzeń zielenią ozdobną), realizacja elementów „małej architektury” związanej z aranżacją stref zielonych (np. trejaże, pergole, murki oporowe, podpory dla roślin) oraz prace ratowniczo-pielęgnacyjne w istniejącym drzewostanie.

Jednym słowem to program, który nie tylko wzbogaca estetykę miejsc, ale także poprawia warunki bezpieczeństwa przebywających na terenie szkół, przedszkoli podopiecznych. Realizatorami programu „Szare na zielone” są: Instytut Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, studenci koła Dendrologii Stosowanej (autorzy projektów) i Wydział Edukacji Urzędu Miejskiego we Wrocławiu oraz placówki oświatowe prowadzone przez Samorząd. W ramach realizacji programu w ciągu roku akademickiego 2009/2010 powstały ostatecznie 3 projekty, z których – na chwilę obecną – zrealizowano jeden, w Szkole Podstawowej nr 85 przy ul. Traugutta. Zgodnie z opra-

cowanym projektem uporządkowano teren, wybudowano murki oporowe, zrealizowano część nasadzeń, a obecnie prowadzone są prace pielęgnacyjne 18 drzew oraz nasadzenia 13 kolejnych drzew, 10 pnączy i 2240 krzewów. Podczas etapu projektowania skupiono się na stworzeniu przyjaznej, zielonej przestrzeni dla dzieci i młodzieży. Dzięki odpowiedniemu doborowi roślin najmłodszy mogli obserwować florę, jej piękno i zmienność w czasie (projekt jest realizowany etapami).

Łącznie na realizację programu „Szare na zielone”, których beneficjentami jest 11 placówek oświatowych w roku szkolnym 2009/2010 roku wydatkowano kwotę 100 tys. zł (głównie na prace pielęgnacyjno-ratownicze w drzewostanie oraz nasadzenia). Natomiast na rok 2010/2011 na ten cel dysponujemy kwotą 200 tys. zł, co pozwoli nam na realizację nasadzeń i prowadzenie prac pielęgnacyjnych drzewostanu w ok. 15 placówkach, co stanowić będzie jedno z priorytetowych zadań Wydziału Edukacji. Zatem perspektywy praktycznie pojmowanej „edukacji ekologicznej” rysują się nie najgorzej.

Razem z pracownikami naukowymi oraz studentami Instytutu Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu skupimy się nad opracowaniem projektów zagospodarowania terenów zieleni, projektów ekranów akustycznych, ogródków tematycznych, zielonych ścian na budynkach wytypo-

wanych placówek. To ważna i wcale niełatwa praca, która wymaga nie tylko przygotowania merytorycznego, ale i umiejętności motywowania do działania innych: dzieci i młodzieży, rodziców, a nawet dyrektorów placówek, którzy są gospodarzami terenów przyszkolnych. To praca, której celem jest doprowadzenie do takiego stanu świadomości społecznej, w której edukacja ekologiczna oraz jej efekty muszą być postrzegane jako niezbędny warunek postępu społecznego.

DBAJCIE – SZANUJCIE –
PAMIETAJCIE ...

DBAJCIE ... o *Leśmianowe malinowe chruśniaki ...*,

SZANUJCIE ... *Norwidowe gniazda na gruszy bocianie – bo wszystkim służą*,
PAMIETAJCIE ... o *Ogrodach, przecież stamtąd wyszliśmy*

*W żar epoki nie użyczy Wam chłodu
Żaden schron, żaden beton*

(Janusz Kofta, poeta, bard krakowski).

Krzysztof Czaja

Wydział Edukacji
Departament Spraw Społecznych
Urząd Miejski Wrocławia
Division of Education
Department of Social Affairs
Municipality of Wrocław